

Передплата

за «РУСЛАНА» вносять:

в Австрії:

за цілий рік . . . 20 кор.
за пів року . . . 10 кор.
за чверть року . . . 5 кор.
за місяць . . . 1-70 кор.

За границю:

за цілий рік: зі щоденною
виплатою 7 доларів, або 12
рублів; з виплатою двічі
на тиждень 5 1/2 доларя, або 10
рублів; з виплатою по субо-
ти 4 1/2 доларя, або 9 рублів.
Поодиноким числом по 10 сот.

РУСЛАН

«Вирвеш ми очі і душу ми вирвеш; а не возьмеш милости і віри не возьмеш.
бо руске ми серце і віра руска.» — З Русланових псалмів М. Шапкевича.

Виходить у Львові по днях
крім неділей руських свят
о 5 1/2 год. по полудні.

Редакція, адміністрація і
експедиція «Руслана» при
ул. Осолінських ч. II, партер
(фронт від ул. Тихої). Експе-
диція місцева в Агенції
Соколовського в насажі Гавс-
мана.

Рукописи звертає ся лише
напередне застереження.—

Рекламації неопечатані в
вільні від порта. — Оголо-
шення звичайні приймають
ся по ціні 20 с. від стріч-
ки, а в «Надіславім» 40 с.
від стрічки. Подяки і прив-
атні донесення по 30 сот.
від стрічки.

Як виглядає соціалістична свобода у Франції?

(×) Наші соціалдемократи, котрі ведуть таку завзяту боротьбу проти віри, Церкви і її слуг, покликають ся звичайно на теперішню Францію, де їх однодумці держать правительственну керму в своїх руках, яко на творець свободної держави і представляють її соціалістичним раєм. А тимчасом діють ся там такі насильства, такі надужиття, такі гонення, яких ледво допускати ся найлютішій тирані. А вжеж у Франції тепер розвельможило ся вольодумство і соціална демократія, як в ніякій іншій державі світа, алеж і в ніякій іншій державі нема такого загорілого гноблення противної думки, як там.

Ще в живій тямці всіх остає поступоване Комба, Клеманса і сопс., котрі проголосили боротьбу з Церквою, і з тим окликом соціална демократія і масонерія французка ішли до бою з вірними католицької Церкві горожанами, неначе з найбільшими ворогами. Розділ держави від Церкви, який і у нас починають підносити, визволене республіки з невільничих кайдан духовної влади, отсе був поклик тих вольнодумців. І з тим покликом на устах зачинувано та знеславлювано церкви і монастирі, огнища старої культури, прогонювано і переслідовано єпископів, священників і монахів, громадно видалювано на заслани горожан і з нечуванним варварством загарбувано церковне майно, духовні фундації, не оглядаючи ся зовсім на право власности. Сими мільярдами „мертвої руки“ мала збогатити ся держава, але от щезли десь підчас закупна в руках хижих вольнодумців.

А все те відбувало ся перед лицем Європи, серед одобрень і похвал всяких вольнодумних і соціалдемократичних сторонниць, котрі всі ненавистю палають до Церкви і її слуг. Всі ті гноблення і грабовання роблено з окликом горожанської свободи і тим оправдувано нищеве і знеславлюване домів Божих і монастирів, котрі нібито були осідками всьвітних змагань. Якийсь час приглядало ся всему тому європейське денникарство, навіть заявляло свою згоду на все те і своє одобрене роботи французької масонерії і соціалдемократії, але тепер н раз притихло се вольнодумне денникарство.

Однак се була лише хвилива тишина. Коли бо французькі католики мимо того гноблення і грабовання почали на звалищах давньої слави Франції і її культури наново гуртувати ся і організувати, розшарпала знов люта злість масонів і бере ся до переслідовань, щоби в самім зароді знищити відродження християнсько католицького руху. А се поступоване французької масонерії сим разом таке огидливе і потане, що проти того мусить обурити ся всяке благородне людське почуття. Тепер звернула ся боротьба французьких вольнодумців проти католицьких дітей. З читанням і писанням має ся по волі тих вольнодумців впоювати малым уже дітям трійло недовірства. Нічого

дивного, що католицькі родичі не хотять, щоби їх діти виховувані були безбожними учителями на ненависників християнства, не хотять допустити, щоби вирвано серця дітям і напоювано духом ворожим переконанням і засадам родичів, щоби ті діти виростали на гонителів Христової Церкви.

Французькі єпископи були приневолені звернути бачність католицьких родичів на книжки шкільні тамошні і осудити ширені там засади, а ся осторога довела до того, що многи діти не хотіли уживати заборонених Церквою книжок. Тепер виступає держава з усіми неможливими способами насиль і гноблення проти дітей, котрих учителі силують тепер вчити ся з тих книжок читати, переписувати. З нечуваною лютостю поступають учителі з дітьми і підбурюють їх проти родичів. Школа стала тепер для тисячів дітей місцем найстрашнішого знущання і катовання, а з кожним днем зростає число дітей, котрі не дадуть ся відвести від послуху своїм родичам, за що їх без милосердя проганяють і виключають.

Так н. пр. одна дівчинка, котрій учителька приказала відписати речення з забороненої Церквою книжки, написала з сльозами в очах дрозжачи: „Я вірую в Бога, я вірую в Бога“, за що її виключено. В іншій місцевості на приказ інспектора виключено 20 учеників на 3 дні, в іншій знов трох дівчат на все, знов в іншій 24 дівчат на 3 дні, а трох хлопців на все, що не хотіли вчити ся з заборонених книжок. Стало ся се 7. січня. Тогож дня вийшов розпорядок інспектора, щоби учителі зовсім не уважали на опір дітей, а поступали з ними безглядно. З одної школи, де учителька замість з забороненої книжки, учила історію устним викладом, перенесено її карною дорогою. І так діє ся день в день. Многи школи опустіли, діти не ходять а учителі беруть дармо плату. Вольнодумна Франція бажає таким способом дітям католицьких родичів забезпечити просвіту. Так то Франція, котра попала в руки соціалдемократів і масонів, розпочала боротьбу проти власних дітей. Так виглядає соціалістична свобода і вольнодумність, обіцаний соціалістами рай на землі!

Огляд часописий.

(Розмова з заступником крайового маршалка проф. др. Стефаном Смалем-Стоцьким).

(Ковець).

— Добре. Якїж найблизші наші обовязки на економічнім полі?

— В тім напрямі мусимо розвинути дуже запопадливу діяльність. Не забуваймо про невадто приемні наслідки для нашого хліборобства з того, що отворять румунську границю. Як відшкодоване за те, дістане наше хліборобство гроші від держави і за сі гроші маємо і мусимо закладати передовсім спілки для продажі і ужиткованя худоби. Всеж таки треба буде тепер до сего, аби наші хлібороби не плекали волів на заріз, але аби брали ся до молочного господарства, аби плекали молочну худобу і ратувати ся молочарськими спілками. Спілки для продажі і ужиткованя худоби і молочарські свідки не лиш

нагородять хліборобску втрату з отвореня румунської границі, але ще значно піднесуть єго добробит. Початки організації молочарства ми вже зробили. Тепер треба буде добре дбати, аби ся санкція добре далі йшла. В горах отвирать ся тепер гарна перспектива для годовельників гуцульських коний. Війско буде купувати від Гуцулів сі коні, очевидно добре плекані, за гарні гроші. В тій справі йдуть вже заходи, аби осунвати в горах товариство годовельників гуцульських коний. І на долах найдуть збут коні звичайної господарської раси, очевидно знов добре ховані, бо міністерство війни зглядно краєвої оборони потребує таких коний. Коні сі не треба продавати купцям. На них буде осібна військова бранка.

Незвичайну увагу мусимо як найскорше присвятити меліорацийним спілкам в наших громадах, де є багато мокляків. Посол Ляндвер організує такі спілки в німецьких селах нашого краю, Німці мають з сего величезні користи, а у нас ще глухо о сім. Глухо, хоч міністерство покриває при тім 33 проц. видатків а край других 33 проц. і поміри, пляни та провід в роботі є тут безплатні. Лиш Жучка (без спілки) перевела у нас меліорацию толоки, а Глібока осунвала вже навіть спілку. Треба буде подбати, аби, де лиш треба, здобувати через меліорацию свіжжу, добру землю там, де досі мокляки і аби ся праця спільно йшла далі і як найкрасше.

Треба буде зайнятись і тим, аби (особливо в горах) люди використали в своїм часі санкціонований вже закон про рентові господарства. Рада державна має затвердити ще статут рентового відділу при крайовім банку, політичну екаекуюцію і гарантію рентових позичок. Се вже приготоване, але ще не ухвалене в парламенті. Як се стане ся, тоді ввійдуть і у нас в життя рентові господарства.

Важним домаганем нашим на економічнім полі буде тепер також зміна статуту для ради культури краєвої. Теперішня рада культ. краєвої не сповняє своєї задачі і тому статут треба буде доконечно змінити. Змінити зго треба буде в сей спосіб, аби хлібороби мали голос в тій раді.

— А що тичить ся нашої торгівлі, пане доктор?

— Що тичить ся торгівлі, мушу піднести передовсім значіне товарового відділу при нашій „Селянській касі“, який вже віддає сего року великі прислуги ідеї спільного закупна і продажі. Я переконав ся, що сей відділ через закупно всяких товарів, які хлібороб витворює і купує, може принести нам величезні користи. „Селянська Каса“ придбала тепер осібну, знамениту силу для сего відділу і сей відділ розширить значно свою діяльність вже в 1910 р. — Очевидно треба нам буде ще крім того закладати спілкові крамниці і тим подібно.

Значно могли би причинити ся до піднесення народного добробиту у нас спілки для плеканя домашнього промислу, керамічні, гончарські школи, організація виробів турецьких (фезів), які досі виробляють аж в Чехах з нашої вовни, прядільні, фабрики і т. д. Декому здасть ся, що се у нас неможливе. Так не треба думати! Се можливе і се буде у нас як лиш добре возьмемо ся до діла! Я готов є сильно підперти такі справи і наприклад дуже був би вдячний, якби дістав з околиць, де плекають лев, відо-

мости, кілька того льну моглиб ми мати в році в нашого краю?

— Все се відноситься, пане доктор, головно до наших обов'язків на селі.

— В місті, в Чернівцях треба нам конче організувати наших міщан. Конче!

— Се вже в часті й робить ся. Є люди у нас, що якраз там вже працюють. Тихо, без розголосу, але робота вже йде. І піде. Побачите, пане доктор!

— Се я люблю. Менше слів — а більше діл. І отсе ще власне я хотів би на конче дати: багато у нас пустомельства, багато політиканства, а мало політичного образования і замало позитивної праці. Се лиш найзмінить ся як найкорше, а вже добре буде!

— Справді булоб добре... Дякую за розмову і бажаю Вам, пане доктор, веселих свят! Притім всього найкрасшого з нагоди іменин. Виїжджаєте, пане доктор, і в сім році на Стефана з Чернівців?

— Ні. Остаю ся тут.

Політичний огляд.

Австро-Угорщина.

Наради виконного відділу німецького над політичним положенням розпочали ся передвчера у Відні і відбували ся також вчорашнього дня. Обговорювано справу урухомлення чеського сойму і обнови кабінету.

Новий кабінет угорський гр. Куен-Гедерваріого представив ся цісареві і зложив присягу в его руки, а відтак міністер предсідник був на довшім послухаву. Дневникарство угорське повтало вельми неприязно новий кабінет. Людовці невдоволені, що міністром просвіти став провідник масонів. Соціал-демократи відносять ся прихильно, бо сподівають ся переведеня загального і рівного виборчого права.

Заграниця.

Вибори в Англії відбувають ся в дальшім тягу. Уніоністи здобули значні успіхи, але не сповнили доси надії, що побідять цілковито лібералів. Побідоносно дійшли они до середущої і західної Англії. Але завели ся в ожиданях що до Лондону. Одна уніоністична часопись, імено Standard, надіяла ся, що уніоністи здобудуть всі 10 ліберальних мандатів в Лондоні. Daily Telegraph сподівала ся лише здобути 6 мандатів. В дійсности здобули уніоністи в Лондоні лише 3 мандати. До неділі вибрано загалом 43 уніоністів, 37 лібералів, 6 з робітничого стороництва, 5 націоналістів. Уніоністи зискали 18 мандатів, ліберали 3 мандати.

Шведський парламент, який зібрав ся 15. с. м., є останнім парламентом в Швеції, що вийшов з вибору на основі обмеженого права голосованя. Его ествованє кінчить ся з сліду- ючим роком і годі сумнівати ся в те, що воли- вові стороництва використають сей вплив і нададуть будучому уставодавству своє власне пятно. З загальним виборчим правом, яке вйде в жите при виборах в 1911 р., наступить демо- кратизация не лише низшої, але й висшої па- лати. Парламент має тепер тільки справ до по- лагодженя, що ледво чи они за его ествованя будуть полагоджені. Особливо багато часу зай- ме питанє що до скріпленя шведскої маринарки, яке буде незвичайно багато коштівати. Одною з головних задач нового парламенту буде реві- зия цлової тарифи.

Галицький сойм.

(Конець 61-го засіданя з 17. січня 1910).

На тім засіданю пос. Козловский поширав своє внесєнє в справі виданя виконного розпо- рядку до водного закона, з 14. марца 1875 і до- магав ся, щоби правительство видало інструк- цию для властей в цілі одностайного виконува- ня постанов водного закона; щоби в цілі при- спішеня відграниченя корита ріки від єї берегів і між власністю публичною та приватною вста- вило правительство до бюджету на 1910 р. в до-

розі додаткового кредиту окрему позицію на ті- видатки, та щоби взагалі збільшило число тех- нічних і правничих сил в галицькій адміністрації і поліщило їх матеріальне положєнє; щоби для водних справ установило спеціальних комісарів та установило окремі посади для гидротехніків і правників, котрих приділило би ся поодиноким староствам в Галичині, бо то край великий і з дуже ріжнородним населєнєм, тому урядники з намісництва не в силі докладно розслідити міс- цевих відносин. Новеля до § 47. водного закона як діло компромісу не є ідеалом, одначе зло ле- жить властиво в неодностайнім примінюваню закона та застарілих теориях. Розпорядок сей виданий в р. 1880, полягає на звичайній помилці в справі рішеня про право власности. На такій підставі втворила ся у нас дотична практика! Доказ з ґрунтових книг що до власности шу- тровиск не є везломним доказом: причина того звичайне недбалство підрадних урядників. За- слуга в унорядкованю тої справи, належить ся польському колу і участи руских послів, особли- вож пос. Олесницького.

В дальшій бюджетовій розправі п. др. Пілят боронив свого департаменту в краєвім відділі пе- ред зикидами пос. Васунґа, а по нїм промовляв пос др. Адам. Правительство на кожде візване руских агітаторів перепрваджує строґі доходже- ня. В Соколівці, де від 50 літ була польська шко- ла, — руский парох о. Кальба „перетягнув“ кіль- касот польських душ на руске, але що половина дітий є ще латинського обряду, то й молитву що другий день говорено по польски. В часі польської молитви розаґітовані рускі діти почали неуприлично поводити ся, за що їх покарано, але дуже лагідно. З того рускі посла зробили „укра- їнську Вжесню“! У Львові як би не штучна агі- тация і стяганє дітий з сіл, не було би ким ру- ских шкіл заповнити. (П. Райский: На щож їм тут шкіл, як нема дітий? П. Левицкий: Діти є. П. Старух: 900!). П. Левицкий порушив тут спра- ву школи ім. Шашкевича. З тою школою рада м. Львова має клопіт від довшого часу; на до- маганє Русинів перенешено її з середмістя на городецьке передмістє а звідтам знов до серед- містя, але фреквенция зросла штучно аж в остан- них часах і нині виносить около 300 дітий. По- тім пелемізував пос. Адам з выводами посла Гупки.

П. Чайковский радив звнехати спори і ра- тувати край перед банкрутством, остерегав перед радикальною виборчою реформою до сойму з ува- ги на польський національний інтерес і промов- ляв за польско рускою згодою на основі хрести- янської етики.

Засіданє перервано о год. 2.

На вечірнім засіданю промовляв пос. Стапінський головно проти всеполяків, за- вертаючи також до рускої справи. Бесідник впев- няв, що нема ніякого союзу між людовцями й консерватистами. Було порозуміне тільки в справі виборів до сойму. Тривкий союз є неможливий, бо кромі справ, як напр. рілляничі, є між нами принципиальні ріжницї. Така ріжниця є між нами в справі виборчої реформи до сойму, реформи краєвої адміністрації, особливож в справах гро- мадських. Що до рускої справи, то не треба его партії судити на основі сплетень, тільки на основі партійної програми, котра каже, що лю- довці в імя справедливости домагають ся, щоби на польских землях польський, литовський і ру- ский нарід був рівноуправнений. До розв'язаня рускої справи можна приступити тільки в поро- зуміню з усіма иншими польскими партиями. В справі державної і краєвої адміністрації мають людовці багато жалоб. В податкових урядах го- ворить ся хлопам, котрі жалують ся на високі податки, що ванні тому людовці. Що до вибор- чої реформи до сойму, то людовці обстають при своїм домаганю, щоби слідуєчі вибори до сойму відбули ся вже на основі загального виборчого права. Відтак говорив про солідарність кола польского. З заходу назирає на Польщу герма- нізация, зі сходу зростаюча в силу руска су- спільність, і коли польско руска справа має бу- ти розв'язана на основі справедливости але без шкоди для Польщі, то зєдинєнє народних поль- ских сил просто конечне. В справі торгових тра- ктатів, коло польське зовсім без потреби заяви- ло ся за договорами і унеможливило ліпше відшко- дованє. Всеполяки мають в краю успіхи, хоч не дуже великі. Але се тому, бо людовці бідні хло-

пи і не мають платних з ц. к. скарбу агітаторів- професорів, котрі нічого не роблять і тільки агі- тують. Людовці не втягають до політики моло- дежи в гімназияльних мундурках. На тім полі відносять всеполяки найбільші успіхи.

В справі парцеляційного банку людовці до- магають ся покараня винних, коли такі є. Перед трема місяцями відбули ся всепольскі збори, ко- трі радили над тим, щоби на тім банку Стапін- ского „положити“. (П. Адам: Де ті збори відбу- ли ся?). У Відні. Всеполяки старали ся недопу- стити до уратованя того банку. (П. Скарбек: Хтож інтервенював?). Нехай п. граф запитає про те дома! (П. Настор: Коли робите закид, то ска- жіть!). Беру відвічальність за те, що у Відні і у Львові грожено пімстою всепольскої партії кождому, хто відважив би ся запобічи ката- строфі в парцеляційнім банку. (Гр. Скарбек: Хто? Прому сказати!). Міністер Білінський назве вам особу. (П. Сколишевский іронічно: Гр. Скар- бек не знає про се!). До всіх парцелянтів розі- слано письма, щоби кіннути як найбільший по- страх і довести до зрваня контрактів! (П. Па- влевський: Коли се правда, то се підлість! Гр. Скарбек: Прошу о назвиска!). На щастє заходи ті були безуспішні.

В парламенті лагодить ся в найближшій бу- дучині смертний удар на автономію: правитель- ство вносить начерк розділу адміністраційних округів в Чехах та язикові закони, а справа та буде прикладом для Галичиня. (П. Скварко: То вам не допоможе — скорше чи пізнійше...) Всепо- ляки для партійної і особистої наживи готові виречи ся украєвленя домен і лісів а Коло поль- ске у Відні перекинуло ся на сторону Німців. (П. Скарбек: На те є соймове коло! П. Скварко: П. Скарбек боїть ся, щоби по тих наадах на всеполяків не потребував стати првительем Ру- синів. Веселість). З тої розпучливої ситуації мо- гло нас виратувати розв'язанє парламенту. На останку бесідник звиває до народовой єдности.

Посол др. Кость Левицкий заявив, що не мав наміру в друге забирати голосу в загальній розправі над бюджетом, але приневолений се зробати для вясненя становища клубу супро- ти закидів піднесених проти Русинів. Досі ста- вали польські посла проти нас збитими рядами, а ми були розбиті, тепер те розбите захопило і польський табор. Можемо сміло сказати, що і- демо вперед. (Пос. Т. Старух: Коли пси бре- шуть), коли з обох сторін — польского і мо- сковского, іде зміцненє спинюване нашого нацио- нального розвитку. Пос. Старовейський закидав мов би політика руского клубу парламентарного в посліднім часі була „дика“, та мов би Русини дістали заплату за свою обструкцію. Яко член президії руского клубу парламентарного бесід- ник почував ся до обов'язку опрокинути ті закиди.

З давного реґуляміну найбільше користали, аби робити обструкцію в парламенті: Німці і Чехи. Русини хоч мала група, робили з неї у- житок виїмково в тих случаях, де чули ся дуж- же покривдженями. Колиж заносилось на те, що ладнаєсь справа з Славянською Єднотою та надходить розправа про трактати торгові, а Ру- синів обминаєсь, тоді ми уважали вказаням на- шу руску справу видвигнути на верх! Не діста- ли ми тут ніякої заплати лише спричинили бо- дай частинне узглядненє наших жадань на об- ласти рілляництва.

Пос. Гупка підіє у своїй промові, що су- спільність руска є зрадикалізована і тому нібито нема з ким говорити та треба творити умірковані групи рускі, аби провадили руский нарід до згоди з Поляками. Подав він прото два ключі на виправданє польської політики: „радикалізм“ і „вигриванє партій порядних чи там уміркован- них Русинів“. Теория „ізмів“ в політиці польській супротив Русинів має вже свою історію. Алеж „радикалізм“ в рускій суспільности і політиці рускій се місце висліду нашого поступованя в краю супротив Русинів... Зноваж вигриванє партій — до цілі не провадить і робить лиш з одиниць, які дадуть ся зловити, трупів політич- них. В своїй бюджетовій промові сказав посол Гломбінський, що зближенє до порозуміня може наступити через самі народи, руский і польський. Се може наступити лише на основі повної рів- норядности. (Оклик укр. послів). Говорено тут багато про напруженє польско-руских взаємин та про ріжні способи порозуміня з Русинами,

покликуючи ся м. и. на засаду „do ut des“. Ся засада неетична так само, як неетичним є домагаєне заплати за права, видертї Русинам. Польске балаканє на ту тему є тільки доказом, що ви згоди не хочете та що нема у вас до неї доброї волї. Але руский нарид буде жити і без вас, навіть проти тої волї і за се не буде вам нічим оплачувати ся. (Грімкі оплески руских послів)

П. Гломбінський зробив закид рускому клубови парламентарному, мов би він за посе редицтвом Німців, з осібна п. д-ра Сильвестра, звертав ся до правительства зі своїми домаганями в справі розділу рільничих субвенцій та що ліпше було би, якби Русини прийшли до кола польского, бо тоді скорше і більше дістали би! У відповідь на се зазначив бесідник тут до очий п. презеса, що се не правда. Версію про звертанє президиї укр. клубу до пос. Сильвестра видумано в парламенті, щоб захитати добрі зносини нашої репрезентації з Сл. Єднотою. Сам п. Сильвестер, як се робив нераз Крамарж, звернув ся в сій справі до нас, а відтак довів до переговорів з правительством, коли наш клуб згодив ся на конферованє з кабинетом бр. Бінерта! Домаганє п. презеса, щоб Русини звертали ся прямо до кола, є несправне, прикре й понижуюче. У спільних справах можуть Русини порозумівати ся з колом, але не думают вести політики в его передлюках. (Грімкі оплески укр. послів). Живемо в Австрії та будемо наші домаганя представляти правительству австрийскому — а не Полякам!

А коли презес польского кола теєр признає, що дійсно заключено умову в справі національного розділу державної підмоги рільничої та що сей договір із стороны польскої буде додержаний, то, приймаючи отсе до відомости, заявити мушу, що сей его висказ є супротивний з его заявою проголошеною в его органі партійнім дня 28. грудня 1909. р., де він виразно сказав: „Sejm i wydział krajowy mają pod tym względem zupełnie wolną rękę i nie są wcale krępowane owem oświadczeniem rządu“. Що з отже правдою? Таке поступованє баламутить публичну опінію та визиває один нарид проти другого. А як знов поступає ся теєр в сій справі в соймі? З поспіху переводить ся акцію, аби край дістав в руки підмоги рільничої, та аби сям способом звичечти цілу акцію в справі субвенцій рільничих. Коли ми мали ухвалювати в соймі інструкцію в справі розділу рільничих субвенцій, то слід було скликати спільну конференцію. Але ви про се нас не питаєте, але заскакуєте нас що дня новими внесеннями, котрі мають на меті вичерпати субвенційний фонд. (Пос. Старух: яни невільників не хочуть слухати!). Терор всепольский триюмфує на цілій лінії, бо коли в Sl. polsk-ім появила ся встка, що намісник змагає ввести в жите раду культури краєвої, та що Русини мають мати в ній одну третю членів репрезентації, то ексц. намісник перед сям атаком пофнув ся. Се не роля для представника властей, котрий повинен тут ясно і рішучо виступити з декларацією! Репрезентація руского народа не думає одначе допустити до зломаня умови віденської. І коли нині в сій палаті зайшов прикийрй случай, то може прийти до ще прикрийших, коли дальше буде ся так поступовати в сій справі. (Оклики укр. послів: Будете мати їх певно!).

Утверджував ще презес кола польского, мов би в дотичній заяві правительства пропущено застереженє вступлю заяву про справедливост краю супроти Русинів. Алеж такого домаганя Поляки зовсім не ставили, а якби і ставили, то его правительство не могло би прийняти, бо оно неправдиве. Впрочім навіть так прихильний. Полякам кабинет, як бар. Бінерта зобовязав ся додержати умови, евентуально навіть проти волї Поляків. Зміни умови можливе лише за згодою Русинів.

Дальше нагадує бесідник, що пос. Гломбінський запевняв, мов не було ігнорованя Русинів в переговорах між Німцями а Слав. Єднотою, які ведено з боку президиї кола польского для привернення правильної праці парламенту. Отже треба зазначити, що так було на ділі, бо обструкцію вела не лиш Сл. Єднота, але й укр. клуб, а п. Гломбінський іменем бар. Бінерта заходив ся лише коло Єдноти, не питаючи зовсім про домаганя нашого народу. Правда, він по скінченних переговорах хотів поінформувати президию укр. клубу про те, до чого довели его переговори, але на се одержав відповідь, що ми знаємо про успіхи его з комуникатів N Fr. Presse та на его особисті виясненя не цікаві. (Оклики: З тих переговорів і так нічо не вийшло!).

Презес кола заявив, що польска репрезентація парламентарна не мала наміру шкодити рускому народови ухваленем нового регуляміну. Се признаємо, бо она була заскочена несподіва-

но п. Крамаржом, котрий перечеркнув одним замахом заходи президиї кола польского для удержаня парламенту загального голосованя, та видняв, зглядно ослабив обструкцію наглими вєсенями не лише з малих, але і великих груп парламентарних, так що теєр стоїмо на одній дорозі з польською репрезентацією і не знати, кому сей провізоричний регулямін вийде на користь а кому на шкоду. Най Поляки у всякім разі не забувають, що під новим регуляміном они перші потерпіли своєю сецесією при голосованю над контангентом спиритусу. Най також не жалуют нам малого успіху в напрямі нашої автономії національної, бо ми до сеї цілі з ними або без них мусимо дійти. (Оплески).

Що до виводів пос. д-ра Адама, бесідник пятає перекурчуване правдивого стану річий. Чи се але, коли власть провірює жалоби на урядників, чи они вірні? (Пос. Макух: Той сам урядник р. бить доходженя, проти котрого внесено жалобу). Але коли говорить ся вже про терор, то слід сьвятити, хто накладав на руский нарид терор властей, як не ті, що пускали алярми про бунти на Гуцульщині, про самоволю „Січчій“ в Надвірнянщині і в Дрогобиччині? І хто потерпів в Коропці, в Чернихові? Руский нарид живе під безнастанним терором, підсичуванім всепольскою печатією. Пос. Адам каже, що до згоди між Русинами і Поляками не може теєр прийти, бо нема доброї волї по рускій стороні. Та яка „добра воля“ є по стороні польскій, про се найліпше сьвідчить промова пос. Адама. (Пос. Кивелюк: Инакше з чогож би они жили?).

Що до „рускої Вжесні“ в Соколівці, то що би показати, яким оружем воює пос. Адам, котрий представив Соколівку як польску місцевість, бесідник наводить, що в Соколівці є 105 Поляків і 1.765 Русинів. Господарів рим.-кат. обряду є тільки девять, а польских дітей у школі є одно або двое. Отже польска викладна мова заведена там неправду. Бесідник відспирає особисті напади на пароха Соколівки о. Кальбу. (Пос. Старух: Як би я так заатакував якого урядника, то п. маршалок зараз би визивав мене до порядку). Бесідник зазначає, що справи сеї не можна легковажити та що її провірює також митрополичий ординарият.

Дивна річ, що пос. Адам закидає школі ім. Маркіяна Шашкевича брак фреквенції, а рівночасно сам признає, що там є 300 учеників. Своє твердженє про виселів през. Цюхницького, що рускі ученики не „стрєфнять ся“ в польскій школі, бесідник мимо запереченя пос. Адама піддержує, бо чув про се з уст, понад усякий сумнів віродостойних. Правда, що у Львові може бути й якась часть польских кляс, невідповідно уміщених, але за те є сотки польских кляс, уміщених по всяким новочасним вимогам. Тимчасом Русини мають для себе тільки ту одау школу. Отже те, що для Поляків є виймком, для Русинів заводить ся як правило. Відповідного уміщення на рускі кляси рада м. Львова не хотіла винаймати, закривзючи ся дорожнею, але коли др. Федак іменем Русинів м. Львова заявив готовість покрити майже половину чиншу, то сю офєрту відкинено і рускі діти мучать ся далі в невідповідних клясах.

Пос. др. Король станув яснійше на національнім рускім ґрунті, але не видно рівнобжності між его словами а між тим, що робить ся в его організації та тим, що пишуть его часописи, впрочім др. Дудикевич заявляє, що то его фракція властиво репрезентує „русскій“ нарид. Посол о. Сеник підніс у своїй промові твердженє, мов би граф Стадіон винайшов Русинів, так як по думці о. Сеника нема Русинів ані руского народа, а є лише один російский нарид, званий „русским“. Але мнимоий вивід історичний про Стадіона і Русинів не є ориґінальний винахід о. Сеника, але стара польска байка з років шістьдесятих минулого столітя, коли Поляки голосили: Niema Rusi, niema narodu ruskiego, Rusinów Stadion wynalazł! І тоді „господинове“ обурювали ся против таких видумок Поляків, а нині они тих „старорусинів“ витягають з польского сьмітника, ту стару шмату політичну, аби свій нарид рідний ударити в лице — не тямлячи, що самі винахідники сеї байки політичної — Поляки єї встидають ся, бо як би могли її ужити проти нас, то певно самі були би її витягнули!

Відтак підніс о. Сеник докори проти Поляків, що они дали нам фонетичку, дали українські школи і сотворили протягом послїдних літ якусь українську націю в краю. А де історія відродженя рідного руского краю? О. Сеник забув чи не знав сего, що відродженє українского письменства зачало ся добою Івана Котляревского з кінця XVIII. столітя; що відтак пішло животворне слово Шевченка на Україні а у нас Маркіяна Шашкевича! А коли тут Поляки до крихти не перепинили розвою нашого руского народу, то се не є заслуга Поляків, але є живлотний вислід відпорної сили нашого руского наро-

да! І ми від нікого не жадаємо ласки, але жадати маємо право, аби ніхто не посьмів насильно здержувати нашого самостійного розвитку. Стоячи на засаді єдинства національного з народом російским, в своїй отвертости пропові нам о. Сеник, що незадовго прийде час, коли отсеє сойм заговорить „однимъ русскимъ языкомъ“... Стрібуйте й нині говорити тим языком, коли его самі не знаєте! (Сьміх). Нема приміру в історії сьвіта, аби нарид так великий як наш руский, з такою прегарною мовою покинув свій рідний язык і прийняв натомісць язык інший, якого не знає і не уміє та якого мусить аж учити ся. Такої операції на язиці руского народа не переведе „господинове“ — дарма, що над сям працюють імпортовані з за кордому учителя языка російского по виспих ліцеях і інститутах! Заборолом против такого баламученя справи — се наші школи і тому ви їх побороєте. Се зрозуміле! (Докінченє звіту подамо в завтрашнім числі).

Дросимо вігхобити передплату.

Новинки

— Календар. В п'ятницю: руско-кат.: Григорія преподоб., Емілії; рим.-кат.: Агнішки. — В суботу: руско-кат.: Суб. по Бог. Подієв.; рим.-кат.: Вінкентія.

— Йорданське сьвято у Львові опроведено сего року дуже величаво. Взяти в ній участь намісник краю Ексц. Бобжинський, репрезентанти всіх властей, генераліція, багато визначних Русинів, та непроглядні товпи народу, серед якого удержували лад з великим трудом поліція і війско. Треба признати, що в сім році відкомєндеровано війска значно більше, як попередного. Архієрейску службу Божу відправив Ексц. Митрополит в оточеню саского князя Макса, обох отців Митратів, крилошан і численного духовенства. Загальну увагу звертали на себе Ексц. Митрополит і князь Макс, оба з запущеними бородами. Князь Макс відправив богослужєнє wraz з Ексц. Митрополитом, співав „возгласи“ в церковно-славянській мові і був одітий в ризах по східному обряду в звичайнім чорнім колпаку. В руках держав князь хрест, висаджений дорожочніми камінями. Осьвяченя води довершував рівнож князь Макс, причім співав відповідні молитви на церковно-славянській мові. При богослужєню співав дуже гарно хор богословів а в часі походу грала війскова музика. Почетну компанію, яка давала приписані салвы, доставила краєва оборона. Про погоду, о скільки взагалі в останних часах говорити про неї можемо, треба сказати, що она сприяла йорданському сьвятові.

— В інституті СС. Василянко (при ул. Длугоша) у Львові устроили в день Богоявленя учениці приватної рускої гімназії, учительської семінарії і виділової школи вечір музично-декламційний в честь С. Е. Митрополита, на котрім явив ся також С. Кор. Високість Макс Саский, (сам також співав по славянськи), а крім того крилошани митр. каїтули, і численні гості, між ними директ. „Дністра“ др. Стефан Федак, радник двору Ол. Барвінський, папські шамбеляни о. Дольницький, др. Юрик і др. Жукта проф. прив. гімназії рускої женської. Кн. Макскови Саскому і С. Е. Митрополитови Шептицькому вручили учениці гімназії прегарні китиці. Відтак відбуло ся гостинне прийняє в монастирі С. С. Василянко, а серед розмови про сучасні справи проминуло мило сей вечер, котрий зробив також вельми добре вражєнє на Високого гостя кн. Макса Саского, котрому перший раз довело ся мати участь в славянськім Богослужєню і Богоявленськім торжєстві.

— В Криворівні косівского пов., відбули ся дня 16-го сїчня 1910 року загальні збори читальні „Просьвіти“. Членів зібрало ся коло 60, а було се значне число коли зважить ся се, на якій віддали мешкають від себе люди. Зі звіту, який зложив о. радник Волянський, довідуємо ся, що вкладок членських вплинуло на 44 К, бо велика часть членів 170 не заплатила вкладок. В протягу року відбуло ся кілька засідань виділу, на яких нараджувано ся над переминою крамницької чит. „Просьвіти“ за крамницьку сист. Рочдельської. Читальня має свій власний дїм вартости 1.000 К, на якім тяжить ще 400 К довгу, котрий досить скоро сплачує ся. При читальні є крамниця, якої загальна сума приходів вносить 4.052 К а загальна сума роз-

Поручає ся склад церковних парамежтів у Львові, ул. Руска ч. 8.
ВОЛОДИМИРА УСЦЕНЬСКОГО (давнійше Сложарский і Усценський) Цінники на жаданє даром і franco. 44 (37—52)

ходів 2.952 К, так що чистого зиску зістає 1.700 К, з котрого більша частина між довжниками крамниць. На сих зборах по промові о. радника Волянського та по розважній нараді, в якій забирали голос Петро Потек, його брат Никола, Мих. Боднар, рішено до 1. мая зібрати уділи по 11 К на переміну сеї крамниці на крамницю систели Рочделя, при якій рівночасно закладаєся і касу позичкову. Старому виділові уділено абсолюторію і вибрано такий новий виділ на 1910 рік: О. радн. Алексея Волянського головою читальні, Петра Потєка заст. голови, Петра Ребенчука секретаром, Мих. Мойсейчука касиром, Івана Зеленчука господаром і двох містовиділових Николая Потєка і Іллю Дячука. Рішено заперенумеровати для читальні 5 часописів, крім того о. радн. Волянський дає свої часописи. Годить ся ще згадати, що заслугою о. Вол. є, що 16 Гуцулів належить просто до „Просвіти“ у Львові та що і точно платять вкладки.

Сьогодні відбуло ся благословене каплиці, яку, як на ній свідчить напис на таблиці, збудували члени „Просвіти“ і „Січи“ в Криворівні. Гуцули приходять поволі до переконання, що збанкрутована політика Трильовського недалеко їх запровадить і при нових виборах не підуть за єго агітацією, який впрочім опирає ся на хрунях агітаторах, як в Жабю С., що тепер має процес за крадіж 50 К, та І. в Криворівні, що держить руку з Стасьом і Владзьом Прибиловським. А сам лідер Трильовський по так великій блямажі в парламенті і бойкотуваню коломиських Українців виніс ся до Яблонова робити кар'єру. — Тай сей великий радикал та приятель Трильовського Юра Соломічук пошк ся на своїм ватажку, бо пізнав, що Трильовський єго обдурює, коли не відступив єму одного мандату а друге не хотів боронити єго в процесі а післав до жида. Бідний Юра потерпів багато, знищив ся, а тепер, як кажуть, старає ся дістати місце поліція в Жабю, а тоді союз зірваний до решти. Правдоподібно ся зневіра до радикальної партії зродить ся по всіх селах, при якій зістануть люди змарновані, крикуні, що хотять нищити — а не будувати. — р.

— **Тасмичий бальон.** Вночі 6. с. м. вечером бачено в сторонах Стрия якийсь бальон зі світляними рефлекторами. Сей бальон летів понад Борислав, Стрий, Долину, Калуш і хвилями освітлював рефлектором околицю. Ті, що се бачили, розповідають, що був чудовний вид, коли нараз ліс, або якась инша площа зайняла в філях світла. Був се очевидно бальон військовий, а не можна сумнівати ся, щоби був не австрійський.

— **Турецкий парламент** в Царгороді згорів оводі до гла. За причину огню подають вибух приладу до огріваня. Однак не виключене що парламент підпалено, бо огонь вибух нараз в кількох місцях. Школа виносить 10 мільонів фунтів турецких. Згоріли також всі акти. Султан розплакав ся на вість про пожар. Де прями стять тепер парламент, ще не знати

Оповідки.

— **VI класу ранги** одержав також директор гімназії в Ряшеві. др. Омелян Калитовський.

— **Зі Станіславава.** Великі вечерниці з танцями уладжує тов-о „Українська молодіж“ в четвер 3. лютого в комнатах мійського касина (ул. Сапжизька 12). По запрошеня належить зголосувати ся до п. Ф. І. Олесницького (ул. Галицька).

— **Іменованя.** Львівський висший суд краввий іменував аскультантами: практиканта концептowego намісництва Едв. Фіса та практикантів судових: Мендля Дірстенфельда, Василя Володимира Шавалу, Каа. Жиг. В. Волкевича, Норб. Бузєка, Мих. Мосінгевича, Максима Пашкєвича, Павла Мирослава Гамерського, Брон. Мар. Слюсарєка, Теодора Чеховського, Володимира Миросл. Сарачинського, Фр. Кароля Вігарда, Мар. Микол. Вит. Соболя, Сам. Вєхєра, Володимира Коврада, Андрєя Олексюка, д-ра Каз. Йос. Савицького, Аур. Ісєспєсула, Кароля Г. Тана, Густ. Ад. Рутку, Конст. Левандовського, Петра Смалє, д-ра Влад. Вацл. Смольку, Василя Скрипчука, д-ра Жигм. Фран. Гавроньського, Ієр. Мантєля і Павла Туцьковського.

— **З Самбора.** На дохід будови бурєв „Шкільної Помочи“ в Самборі відіграє в неділю 23. сїчня „Кружок“ аматорів місцевого „Сокола“ в салі „Рускої Бєсїди“ комєдию д-ра Льва Лопатиньського „Свєкруха“. Цїни місць 2 К і 1.50 К; початок точно о год. 7½, вечером. З огляду на цїль вистави просїємо дооколичну інтелігенцію о як найбільше попєрте.

— **В Замарстинові** коло Львова відбудуть ся в неділю, дня 23. сїчня с. р. при ул. Рїчній ч. 5 (дїм п. Полянського) перші загальні збори читальні „Просвіти“. Управшає ся о як найчисленїйшу участь зі сторони руских Товариств, як також рускої суєспільности. — *Комітет.*

— **З залїзниць.** Запровадженє служби пакерів. По мысли постанов § 38 регуляміну руху з дня 1 сїчня 1910 запроваджує ся в округах п. к. Дирекцій залїзниць державних в Кракові, у Львові і в Станіславові і п. к. Управи руху в Чернівцях службу пакерів в отсих стациях: Берегомет, Бохня, Борки великі, Бродина, Броди, Хабівка, Хирів, Чернівці, Чудил, Дембиця, Дорна Ватра, Дрогобич, Гадікфальва, Гатна, Глібока, Ішкани, Ярослав, Ясло, Кальваря, Коломия, Красне, Коросно, Львів, Львів-Підзамче, Лужани, Мєлец, Мушина Криниця, Неволоківиці, Новоселиця, Новий Санч, Новий Торг, Вікно, Подгуже-Плашів, Підволочиска, Перемишль, Переворск, Радівці, Рава руска, Ряшів, Самбір, Сянік, Скавина, Севдзішів, Серет, Станіславів, Струже, Стрий, Суха, Тарнобжег, Тернопіль, Тарнів, Фольксгартен, Вижиця, Золочів, Загужани, Жучка, Закопанє, Живець. В наведених стациях носять пакеери яко відзнаку на рамени табличку з числом і суть обовязані в окрузі двірця залїзничого переносити куфри і ручні пакунки на місця казані через подорожних. На жаданє подорожних обовязані они показати тарифу і видати значок, заосмотрений до тичним числом. При доставленю пакунків належить значок пакерова безусловно звернути. При ревізії пловий і акцизовий мають подорожні особисто явити ся. Заряд залїзничий відповидає за пакунки віддані пакером тїлько тоді, наколи подорожні ұживають до тої служби пакерів виключно на се призначених а носячих таблички на рамени. За переносенє пакунків у всіх инших повисше наведених стациях не бере на себе заряд залїзничий ніякої одвічальности.

Телеграми

з дня 20. сїчня.

Софія. „Прапорець“ доносить, що сербский наслідник престола прибуде до Софії, щоби іменем короля Петра подякувати за відвідина короля Фердинанда в Білгороді.

Будапєшт. Члени нового кабінету мали вчєра першу нараду.

Прага. При вчєрашнім доповняючїм виборі посла до парламенту з передмістя Праги перейшов 2401 голосами чєский радикал др. Соколь проти молодочєха д-ра Разїна, який дістав 2.241 гол.

Colosseum

в пасажи Германів

при ул. Соняшній у Львові.

Нова сензацийна програма

від 16. до 30. сїчня 1909.

Щоденно о 8. год. вечер представлєнє. В неділі і сьвята 2 представлєня о 4. год. по пол. і о 8. год. вечером. Шо пятниці High-Life представлєнє. Білєти вчаснїйше можна набути в конторі Пльона при ул. Кароля Людвика ч. 5.

Бїда з лихим

жолудком

а сталі наслідки того є: брак апетиту, біль жолудка, мловєнє, забурєня при травлєню, біль голови і т. д. На то певно помагають

КАЙЗЕРА

МЯТОВІ ЦУКОРКИ

випробовані лікарями!

Дїлають оживляючо, причиняють ся до травлєня і до скріплєня жолудка.

Пакет 20 і 40 сотинів.

Можна набути у всіх апіках.

61(11—12)

B. HERDER FERLAG, WIEN I, WOLLZEILE 33:

— **Der Sozialismus.** Eine Untersuchung seiner Grundlagen und seiner Durchführbarkeit. M. 3' 60; geb. in Leinw. M., 4' 30. (K. 4'32, geb. im Leinw. K 5'16).

— **Egger Augustinus.** Der Klerus und die Alkoholfrage. Auflage 4. K —'48.

— **Ehrle Franz, S. J.,** Beiträge zur Geschichte und Reform der Armenpflege. K 2'16.

— **Meyer Theodor, S. J.,** Die christlichethischen Socialprinzipien und die Arbeiterfrage. 4. Aufl. K 1'56.

— **Lehmkuhl Augustin, S. J.,** Arbeitsverlag und Streik. 4. Aufl. K —'72.

— **Lehmkuhl Augustin, S. J.,** Die soziale Not und der kirchliche Einfluss. 4. Auflage K —'96.

— **Das Privateigentum als soziale Institution.** 2. Aufl. K 2'16.

— **Cathrein Viktor, S. J.,** Die Frauenfrage. 3. Aufl. K 2'88. geb. in Leinw. K 3'48.

— **Das Paradies der Sozialdemokratie,** so wie es wirklich sein würde. Nach sozialdemokratischen Schriften für alle besonnenen Arbeiter dargestellt. 6. Aufl. K —'24.

Бюро учительське і службове

Марії Немчиновської, Львів, площа Академічна 3.

Телефон 788. — Конто щадницї почтової 25.261.

Товариство взаїмних обезпечєнь

„Дністер“

у Львові, ул. Руска ч. 20. (власний дїм).

приймає обезпечєня будинків, збіжа і зварядів господарських, від шкід огневих під корисними услїями,

числить умірковані премїї за обезпечєня,

лівїдує шкоди безпроволочно по жарі,

удїляє обезпечєним членам з річної надвижки звороти.

За рік 1908 припадає на користь членів зворот 15%.

Полїси „Дністра“ приймає при позичках Банк краєвий у Львові і в Чернівцях, Галицька Каса Ощадности, Руска Щадниця і инші каси ошадности.

Через „Дністер“ можна асекуровати ся на житє в Товаристві взаїмних обезпечєнь в Кракові. Інформациї до обезпечєнь удїляють агенциї „Дністра“.

Зголєшеня письменних господарів о агенцию приймають ся тїлько з таких громад, де єще не робять инший агент „Дністра“.

Фонди „Дністра“ 31/12. 1908 виносять:

Фонд резервовий і резерва премїй К 1,865.540.—; инші фонди К 458.564.—; разом К 2,324.104.—

Канцєлярї Товариства отворєні для сторін від год. 8—3.

Для прикрашеня

комхат і Читалєхь!

ТАРАС ШЕВЧЕНКО в домовині і МОГИЛА ШЕВЧЕНКА над Дніпром

Картини Сластьона виконані в артист. інституті Ангерєра у Відні у величині 24+30 см. можна набути в книгарні Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові, Ринок ч. 10; за 80 сотиків без перєсылки, за 1 К з перєсылкою (franco). Прибуток з ловцодажки жертвував радч. Ол. Барвіньський на памятник Т. Шевченкови в Київї.